

Διαγώνισμα 4.5

ΘΕΜΑ Α

Λύση

- A1.** Σχολικό βιβλίο, σελ. 186.
A2. Σχολικό βιβλίο, σελ. 185.
A3. Σχολικό βιβλίο, σελ. 77.
A4. i) Σ, ii) Λ, iii) Σ, iv) Σ, v) Λ

ΘΕΜΑ Β

Λύση

- B1.** Η g είναι παραγωγίσιμη στο $(0,1) \cup (1,+\infty)$ ως πράξη παραγωγίσιμων συναρτήσεων και ισχύει

$$g(x) = xf(x) = x \frac{1}{x \ln x} = \frac{1}{\ln x}.$$

Ισχύει λοιπόν $g'(x) = \frac{-1}{x \ln^2 x}$ για κάθε $x \in (0,1) \cup (1,+\infty)$. Επίσης, για κάθε $0 < x \neq 1$ ισχύει ότι $\ln^2 x > 0$ και άρα $g'(x) < 0$ για κάθε $x \in (0,1) \cup (1,+\infty)$.

x	0	1	+∞
$g'(x)$	-		-
$g(x)$	↘		↘

Η g είναι γνησίως φθίνουσα σε καθένα από τα διαστήματα $(0,1)$ και $(1,+\infty)$.

- B2.** Η g' είναι παραγωγίσιμη στο $(0,1) \cup (1,+\infty)$ ως πράξη παραγωγίσιμων και για κάθε $x \in (0,1) \cup (1,+\infty)$ ισχύει

$$g''(x) = -\frac{(x \ln^2 x)'}{x^2 \ln^4 x} = \frac{\ln^2 x + 2x \ln x \frac{1}{x}}{x^2 \ln^4 x} = \frac{\ln^2 x + 2 \ln x}{x^2 \ln^4 x}.$$

Ο παρονομαστής είναι θετικός, άρα ισχύει η ισοδυναμία

$$g''(x) > 0 \stackrel{x^2 \ln^4 x > 0}{\Leftrightarrow} \ln^2 x + 2 \ln x > 0.$$

Για τη μελέτη αυτής της ανίσωσης, θέτουμε $\omega = \ln x$. Ισχύει $\omega \neq 0$, καθώς $0 < x \neq 1$.

Τότε η ανίσωση γίνεται $\omega^2 + 2\omega > 0$. Αυτό το τριώνυμο έχει ρίζες $\omega = 0, \omega = -2$. Από τον πίνακα προσήμου του $\omega^2 + 2\omega$ προκύπτει ότι οι λύσεις της ανίσωσης είναι οι $\omega \in (-\infty, -2) \cup (0, +\infty)$, επομένως πρέπει $\omega < -2$ ή $\omega > 0$.

ω	$-\infty$	0	2	$+\infty$	
$\omega^2 + 2\omega$	+	0	-	0	+

Εφόσον $\omega = \ln x$, προκύπτει ότι

$$\ln x < -2 \quad \text{ή} \quad \ln x < 0 \Leftrightarrow x < e^{-2} \quad \text{ή} \quad x < 1.$$

Συνεπώς, ισχύει η ισοδυναμία

$$g''(x) > 0 \Leftrightarrow x \in (0, e^{-2}) \cup (1, +\infty).$$

x	0	e^{-2}	1	$+\infty$
$g''(x)$	+	0	-	+
$g(x)$	↪		↩	↪

- Η g είναι κυρτή στο $(0, e^{-2}]$ και στο $(1, +\infty)$ και κοίλη στο $(e^{-2}, 1)$.
- Η C_g παρουσιάζει σημείο καμπής το $A(e^{-2}, g(e^{-2})) = (e^{-2}, -\frac{1}{2})$.

B3. Αρχικά εξετάζουμε αν οι κατακόρυφες ευθείες $x = 0, x = 1$ είναι κατακόρυφες ασύμπτωτες της C_g .

- $\lim_{x \rightarrow 0^+} g(x) = \lim_{x \rightarrow 0^+} \frac{1}{\ln x} = 0$ αφού $\lim_{x \rightarrow 0^+} \ln x = -\infty$.

Άρα η ευθεία $x = 0$ δεν είναι κατακόρυφη ασύμπτωτη της C_g .

- $\lim_{x \rightarrow 1^-} g(x) = \lim_{x \rightarrow 1^-} \frac{1}{\ln x} = -\infty$, αφού $\lim_{x \rightarrow 1^-} \ln x = 0$ και $\ln x < 0$ για $x < 1$.

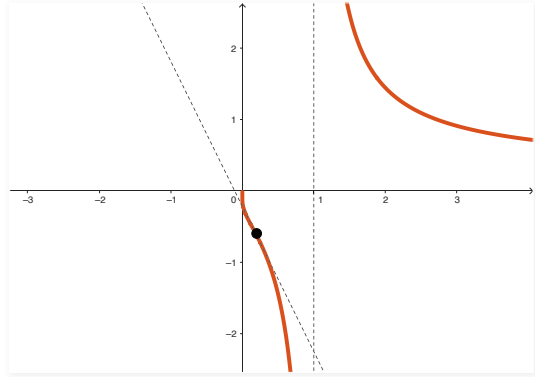
Άρα η ευθεία $x = 1$ είναι κατακόρυφη ασύμπτωτη της C_g .

Στη συνέχεια, εξετάζουμε αν υπάρχει οριζόντια ή πλάγια ασύμπτωτη της C_g στο $+\infty$.

Ισχύει ότι

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} g(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} \frac{1}{\ln x} = 0, \text{ αφού } \lim_{x \rightarrow +\infty} \ln x = +\infty.$$

Συνεπώς, η οριζόντια ευθεία $y=0$ είναι οριζόντια ασύμπτωτη της C_g στο $+\infty$. Εφόσον υπάρχει οριζόντια ασύμπτωτη, δεν υπάρχουν πλάγιες. Στο παρακάτω σχήμα σχεδιάζουμε τη γραφική παράσταση της συνάρτησης g . Σε αυτήν, μπορούμε να δούμε την κατακόρυφη ασύμπτωτη, καθώς και το σημείο καμπής στο οποίο η εφαπτόμενη διαπερνά τη γραφική παράσταση.

- B4. i.** Η f είναι δύο φορές παραγωγίσιμη στο $(0,1) \cup (1,+\infty)$ ως πράξη παραγωγίσιμων με

$$f'(x) = \left(\frac{1}{x \ln x} \right)' = \frac{-\ln x - 1}{x^2 \ln^2 x}$$

και επομένως

$$\begin{aligned} f''(x) &= \frac{\left(-\frac{1}{x} \right) x^2 \ln^2 x + (\ln x + 1) \left(2x \ln^2 x + 2x^2 \ln x \frac{1}{x} \right)}{x^4 \ln^4 x} \\ &= \frac{-x \ln^2 x + (\ln x + 1)(2x \ln^2 x + 2x \ln x)}{x^4 \ln^4 x} = \frac{-x \ln^2 x + (\ln x + 1) 2x \ln x (\ln x + 1)}{x^4 \ln^4 x} \\ &= \frac{x \ln x (-\ln x + 2(\ln x + 1)^2)}{x^4 \ln^4 x} = \frac{2 \ln^2 x + 3 \ln x + 2}{x^3 \ln^3 x}. \end{aligned}$$

Για κάθε $x > 1$ θα είναι $\ln x > 0$, άρα $f''(x) > 0$ και άρα η f είναι κυρτή στο $(1, +\infty)$.

- ii.** Η εξίσωση εφαπτομένης της C_f στο σημείο $A(e, f(e))$ είναι:

$$y - f(e) = f'(e)(x - e) \Leftrightarrow y = -\frac{1}{e^2}(x - e) + \frac{1}{e} = -\frac{1}{e^2}x + \frac{2}{e}$$

Αφού η f είναι κυρτή στο $(1, +\infty)$, η C_f θα είναι «πάνω» από την εφαπτομένη της, με εξαίρεση ίσως το σημείο επαφής τους. Επομένως θα ισχύει ότι

$$f(x) \geq -\frac{1}{e^2}x + \frac{2}{e}$$

για κάθε $x > 1$ και η ισότητα ισχύει αν και μόνο αν $x = e$.

ΘΕΜΑ Γ

Λύση

Γ1. Η g είναι είναι εξ υποθέσεως παραγωγίσιμη στο $[0, 1]$ με $g'(x) = f'(x) - 2x + 1$. Έχουμε λοιπόν:

- $g(0) = f(0) - 0^2 + 0 = 0$.
- $g'(0) = f'(0) - 0 + 1 = 1$.
- $g'(1) = f'(1) - 2 + 1 = -1$.

Η εξίσωση εφαπτομένης της C_g στο σημείο $A(0, g(0))$ θα έχει εξίσωση

$$\varepsilon_1 : y = g'(0)(x - 0) + g(0) = x.$$

Η εξίσωση εφαπτομένης της C_g στο σημείο $A(1, g(1))$ θα έχει εξίσωση:

$$\varepsilon_2 : y = g'(1)(x - 1) + g(1) = -(x - 1) + g(1).$$

Όμως αφού οι δύο εφαπτομένες τέμνονται στο σημείο με τετμημένη $x_3 = \frac{1}{2}$, προκύπτει αντικαθιστώντας $x = \frac{1}{2}$ στις $\varepsilon_1, \varepsilon_2$ ότι

$$\frac{1}{2} = -\left(\frac{1}{2} - 1\right) + g(1) \Leftrightarrow \frac{1}{2} = \frac{1}{2} + g(1) \quad \Leftrightarrow g(1) = 0.$$

Γ2. Η δοσμένη ισότητα, με μεταβλητή το x αντί του ξ , γράφεται ως

$$g'(x) + 2x = 1 \Leftrightarrow g'(x) + 2x - 1 = 0 \Leftrightarrow (g(x) + x^2 - x)' = 0.$$

Βάσει της υπόθεσης όμως, γνωρίζουμε ότι $g(x) = f(x) - x^2 + x$, δηλαδή

$g(x) + x^2 - x = f(x)$. Επομένως, η παραπάνω εξίσωση γράφεται ισοδύναμα ως $f'(x) = 0$.
 Ισχύει ότι:

- $f(0) = 0$.
- $f(1) = g(1) + 1^2 - 1 = g(1) = 0$.

Επιπλέον, η f είναι εξ υποθέσεως συνεχής και παραγωγίσιμη στο $[0, 1]$, άρα από το **θεώρημα Rolle** υπάρχει $\xi \in (0, 1)$, έτσι ώστε $f'(\xi) = 0$. Όμως, όπως είδαμε και παραπάνω, ισχύει $f'(x) = g'(x) + 2x - 1$ και άρα το ξ ικανοποιεί τη σχέση

$$f'(\xi) = 0 \Leftrightarrow g'(\xi) + 2\xi - 1 = 0$$

$$\Leftrightarrow g'(\xi) + 2\xi = 1, \text{ όπως θέλαμε.}$$

Γ3. Η δοσμένη ισότητα ισοδύναμα γράφεται

$$\begin{aligned} \int_0^1 f(x) dx &= \int_0^1 (1-x)f'(x) dx \Leftrightarrow \int_0^1 f(x) dx = \int_0^1 f'(x) dx - \int_0^1 xf'(x) dx \\ \Leftrightarrow \int_0^1 f(x) dx + \int_0^1 xf'(x) dx &= [f(x)]_0^1 \Leftrightarrow \int_0^1 [xf(x)]' dx = f(1) - f(0) \\ &\Leftrightarrow [xf(x)]_0^1 = f(1) \Leftrightarrow f(1) = f(1), \end{aligned}$$

το οποίο προφανώς ισχύει, άρα ισχύει και η αρχική ισότητα.

Γ4. Η f' είναι συνεχής στο $[0, 1]$, καθώς η f είναι δύο φορές παραγωγίσιμη. Επομένως, από το θεώρημα μέγιστης και ελάχιστης τιμής, υπάρχουν $m, M \in \mathbb{R}$ και $x_1, x_2 \in [0, 1]$, έτσι ώστε

$$m = f'(x_1) \leq f'(x) \leq M = f'(x_2)$$

για κάθε $x \in [0, 1]$. Τότε, για κάθε $x \in [0, 1]$ έχουμε

$$\begin{aligned} m \leq f'(x) \leq M &\stackrel{x \in [0, 1]}{\Leftrightarrow} mx \leq xf'(x) \leq Mx \\ \Rightarrow \int_0^1 mx dx &\leq \int_0^1 xf'(x) dx \leq \int_0^1 Mx dx \\ \Leftrightarrow \left[\frac{mx^2}{2} \right]_0^1 &\leq \int_0^1 xf'(x) dx \leq \left[\frac{Mx^2}{2} \right]_0^1 \end{aligned}$$

$$\Leftrightarrow \frac{m}{2} \leq \int_0^1 xf'(x) dx \leq \frac{M}{2} \Leftrightarrow m \leq 2 \int_0^1 xf'(x) dx \leq M. \quad (1)$$

Θεωρούμε τη συνάρτηση

$$h(x) = f'(x) - 2 \int_0^1 f(x) dx, \quad x \in [x_1, x_2]$$

Η h είναι συνεχής στο $[x_1, x_2]$, καθώς η f' είναι συνεχής στο $[x_1, x_2]$. Επιπλέον, για κάθε $x \in [x_1, x_2]$ έχουμε

$$\begin{aligned} h(x) &= f'(x) - 2 \int_0^1 f(x) dx \stackrel{r3.}{=} f'(x) - 2 \int_0^1 (1-x)f'(x) dx \\ &= f'(x) - 2 \int_0^1 xf'(x) dx. \end{aligned}$$

Από την (1) προκύπτει επίσης ότι

- $h(x_1) = f'(x_1) - 2 \int_0^1 xf'(x) dx = m - 2 \int_0^1 xf'(x) dx \leq 0.$
- $h(x_2) = f'(x_2) - 2 \int_0^1 xf'(x) dx = M - 2 \int_0^1 xf'(x) dx \geq 0.$

Επομένως, έχουμε $h(x_1)h(x_2) \leq 0$. Διακρίνουμε τις εξής περιπτώσεις:

- Αν $h(x_1)h(x_2) < 0$, τότε από το **Θεώρημα Bolzano** υπάρχει $x_0 \in (0,1)$ για το οποίο $h(x_0) = 0$.
- Αν $h(x_1)h(x_2) = 0$, τότε είτε $h(x_1) = 0$ είτε $h(x_2) = 0$ και άρα σε αυτήν την περίπτωση $x_0 = x_1$ ή $x_0 = x_2$.

Έτσι, σε οποιαδήποτε περίπτωση, υπάρχει $x_0 \in [x_1, x_2]$ για το οποίο να ισχύει

$$h(x_0) = 0 \Leftrightarrow f'(x_0) = 2 \int_0^1 f(x) dx.$$

ΘΕΜΑ Δ

Λύση

Δ1. Στην ισότητα $f'(x) = \sqrt{16 + f^2(x)}$, το δεύτερο μέλος είναι παραγωγίσιμη συνάρτηση ως πράξη παραγωγίσιμων συναρτήσεων. Το πρώτο μέλος θα είναι συνεπώς επίσης παραγωγίσιμη συνάρτηση, άρα η f είναι πράγματι δύο φορές παραγωγίσιμη. Παραγωγίζοντας τα δύο μέλη της παραπάνω ισότητας παίρνουμε ότι

$$f''(x) = \frac{2f(x)f'(x)}{2\sqrt{16 + f^2(x)}} = \frac{f(x)}{\sqrt{16 + f^2(x)}} \sqrt{16 + f^2(x)} = f(x)$$

για κάθε $x \in \mathbb{R}$, όπως θέλαμε. Η συνάρτηση g είναι παραγωγίσιμη ως πράξη παραγωγίσιμων συναρτήσεων, άρα, για να δείξουμε ότι είναι σταθερή, αρκεί να δείξουμε ότι ισχύει $g'(x) = 0$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$. Έχουμε

$$\begin{aligned} g'(x) &= (f'(x) + f(x))' e^{-x} + (f'(x) + f(x))(e^{-x})' \\ &= (f''(x) + f'(x))e^{-x} - (f'(x) + f(x))e^{-x} \\ &= e^{-x}(f''(x) - f(x)) = 0, \end{aligned}$$

όπου στο τελευταίο βήμα χρησιμοποιήσαμε το γεγονός ότι $f''(x) = f(x)$.

Δ2. Εφόσον $f''(x) = f(x)$, μπορούμε να γράψουμε

$$\begin{aligned} \int_{-1}^1 f(x) dx &= \int_{-1}^1 f''(x) dx = [f'(x)]_{-1}^1 = f'(1) - f'(-1) \\ &= \sqrt{16 + f^2(1)} - \sqrt{16 + f^2(-1)} \stackrel{f(-1) = -f(1)}{=} \sqrt{16 + f^2(1)} - \sqrt{16 + (-f(1))^2} \\ &= 0, \text{ όπως θέλαμε.} \end{aligned}$$

Δ3. Γνωρίζουμε ότι η συνάρτηση g είναι σταθερή. Έστω ότι είναι ίση με μία σταθερά c . Ισχύει τότε η ισοδυναμία

$$g(x) = c \Leftrightarrow (f'(x) + f(x))e^{-x} = c \Leftrightarrow f'(x) + f(x) = ce^x$$

για κάθε $x \in \mathbb{R}$. Γνωρίζουμε ότι $f(0) = 0$, οπότε από τις υποθέσεις του προβλήματος προκύπτει επίσης ότι $f'(0) = \sqrt{16 + f^2(0)} = \sqrt{16} = 4$. Όμως η παραπάνω ισότητα για $x = 0$ δίνει

Η $\sqrt{x}$ δεν είναι παραγωγίσιμη στο $x_0 = 0$, αλλά εδώ προφανώς ισχύει $\sqrt{16 + f^2(x)} > 0$, άρα το παραπάνω δεν αποτελεί πρόβλημα.

$$f'(0) + f(0) = c \Leftrightarrow c = 4.$$

Συμπεραίνουμε λοιπόν ότι $f'(x) + f(x) = 4e^x$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$. Πολλαπλασιάζοντας αυτήν την ισότητα με e^x παίρνουμε

$$f'(x)e^x + f(x)e^x = 4e^{2x} \Leftrightarrow (f(x)e^x)' = (2e^{2x})'$$

για κάθε $x \in \mathbb{R}$. Από τις **συνέπειες του Θ.Μ.Τ.** προκύπτει ότι $f(x)e^x = 2e^{2x} + C$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$, όπου C είναι μια νέα σταθερά. Η τελευταία ισότητα γράφεται ισοδύναμα ως

$$f(x) = 2e^x + ce^{-x}, \quad x \in \mathbb{R}.$$

Για $x = 0$ θα έχουμε $f(0) = 2 + c \Leftrightarrow c = -2$. Έτσι,

$$f(x) = 2e^x - 2e^{-x} = 2(e^x - e^{-x}), \quad x \in \mathbb{R}.$$

Δ4. Από την υπόθεση έχουμε $f'(x) = \sqrt{16 + f^2(x)} > 0$ για κάθε $x \in \mathbb{R}$, άρα η f είναι γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$. Εφόσον είναι και συνεχής, το σύνολο τιμών της f θα είναι το

$$f(\mathbb{R}) = \left(\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x), \lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) \right) = \mathbb{R},$$

όπου τα τελευταία όρια υπολογίστηκαν ως εξής:

- $\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} 2(e^x - e^{-x})$.

Υπολογίζουμε το τελευταίο όριο σε δύο μέρη ξεχωριστά. Το πρώτο μέρος είναι απλό: $\lim_{x \rightarrow -\infty} 2e^x = 0$. Για το δεύτερο μέρος, δηλαδή το όριο $\lim_{x \rightarrow -\infty} 2e^{-x}$, εκτελούμε την αντικατάσταση $u = -x$. Καθώς $x \rightarrow -\infty$, θα είναι $u \rightarrow +\infty$. Το όριο τώρα γράφεται $\lim_{u \rightarrow +\infty} 2e^u = +\infty$. Έπεται λοιπόν ότι

$$\lim_{x \rightarrow -\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow -\infty} 2e^x - \lim_{x \rightarrow -\infty} 2e^{-x} = 0 - (+\infty) = -\infty.$$

- $\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} 2(e^x - e^{-x})$.

Υπολογίζουμε και το τελευταίο όριο σε δύο μέρη ξεχωριστά. Το πρώτο μέρος είναι απλό: $\lim_{x \rightarrow +\infty} e^x = +\infty$. Για το δεύτερο μέρος, δηλαδή για το όριο $\lim_{x \rightarrow +\infty} 2e^{-x}$, εκτελούμε και πάλι την αντικατάσταση $u = -x$, οπότε θα είναι $u \rightarrow -\infty$, καθώς $x \rightarrow +\infty$. Το όριο λοιπόν ισούται με $\lim_{u \rightarrow -\infty} 2e^u$ και έτσι το αρχικό όριο είναι ίσο με

$$\lim_{x \rightarrow +\infty} f(x) = \lim_{x \rightarrow +\infty} 2e^x - \lim_{x \rightarrow +\infty} 2e^{-x} = +\infty - 0 = +\infty.$$

Επειδή η f είναι γνησίως αύξουσα στο $\mathbb{R}$, θα είναι και «1-1», άρα αντιστρέφεται. Το πεδίο ορισμού της f^{-1} είναι το $A_{f^{-1}} = f(\mathbb{R}) = \mathbb{R}$ και ισχύει η ισοδυναμία $y = f(x) \Leftrightarrow x = f^{-1}(y)$. Για κάθε $x \in \mathbb{R}, y \in \mathbb{R}$, αυτή η ισοδυναμία γράφεται πιο αναλυτικά ως

$$\begin{aligned} y = 2(e^x - e^{-x}) &\Leftrightarrow e^x - e^{-x} = \frac{y}{2} \\ \Leftrightarrow e^x - \frac{1}{e^x} = \frac{y}{2} &\Leftrightarrow \frac{e^{2x} - 1}{e^x} = \frac{y}{2} \\ \Leftrightarrow e^{2x} - 1 = \frac{y}{2}e^x &\Leftrightarrow e^{2x} - \frac{y}{2}e^x - 1 = 0. \end{aligned}$$

Θέτουμε τώρα $\omega = e^x > 0$. Τότε η παραπάνω ισότητα γίνεται $\omega^2 - \frac{y}{2}\omega - 1 = 0$. Θεωρούμε το y σταθερά και λύνουμε την εξίσωση ως προς x . Η διακρίνουσα του τριωνύμου είναι:

$$\Delta = \beta^2 - 4\alpha\gamma = \frac{y^2}{4} + 4 = \frac{y^2 + 16}{4} > 0.$$

Οι δύο λύσεις του τριωνύμου δίνονται τότε ως εξής:

$$\omega_{1,2} = \frac{-\beta \pm \sqrt{\Delta}}{2\alpha} = \frac{\frac{y}{2} \pm \frac{\sqrt{y^2 + 16}}{2}}{2} = \frac{y \pm \sqrt{y^2 + 16}}{4}.$$

Παρατηρούμε όμως ότι $y < \sqrt{y^2 + 16}$ για κάθε $y \in \mathbb{R}$. Πράγματι, αν $y \leq 0$, τότε η ανισότητα είναι προφανής. Αν $y \geq 0$, η ανισότητα ισοδύναμα γράφεται

$$y < \sqrt{y^2 + 16} \Leftrightarrow y^2 < y^2 + 16,$$

το οποίο ισχύει. Επομένως, η λύση $\omega = \frac{y - \sqrt{y^2 + 16}}{4}$ δεν γίνεται δεκτή, καθώς έτσι

θα είχαμε $\omega < 0$ που είναι άτοπο, διότι θυμηθείτε ότι $\omega = e^x > 0$. Επομένως, θα είναι

$\omega = \frac{y + \sqrt{y^2 + 16}}{4}$ και άρα $e^x = \frac{y + \sqrt{y^2 + 16}}{4}$ και επομένως $x = \ln\left(\frac{y + \sqrt{y^2 + 16}}{4}\right)$. Η αντίστροφη συνάρτηση δίνεται λοιπόν από τον τύπο

$$f^{-1}(x) = \ln\left(\frac{x + \sqrt{x^2 + 16}}{4}\right), \quad x \in \mathbb{R}.$$

Δ5. Ισχύει

$$I = \int_0^3 \ln\left(\frac{x + \sqrt{x^2 + 16}}{4}\right) dx = \int_0^3 f^{-1}(x) dx.$$

Για να υπολογίσουμε αυτό το ολοκλήρωμα, θέτουμε $u = f^{-1}(x)$. Ισχύει τότε

$$u = f^{-1}(x) \Leftrightarrow x = f(u),$$

επομένως $dx = f'(u)du$. Υπολογίζουμε τώρα τα νέα όρια ολοκλήρωσης:

- Όταν $x = 0$, τότε $u = f^{-1}(0) = \ln\left(\frac{\sqrt{16}}{4}\right) = \ln\left(\frac{4}{4}\right) = \ln 1 = 0$.
- Όταν $x = 3$, τότε $u = f^{-1}(3) = \ln\left(\frac{3 + \sqrt{9 + 16}}{4}\right) = \ln\left(\frac{3 + 5}{4}\right) = \ln 2$.

Επομένως, το ολοκλήρωμα γράφεται ισοδύναμα ως

$$I = \int_0^{\ln 2} u f'(u) du$$

Χρησιμοποιώντας ολοκλήρωση κατά παράγοντες προκύπτει ότι

$$\begin{aligned} \int_0^{\ln 2} u f'(u) du &= [u f(u)]_0^{\ln 2} - \int_0^{\ln 2} (u)' f(u) du \\ &= \ln 2 f(\ln 2) - \int_0^{\ln 2} f(u) du = \ln 2 f(\ln 2) - 2 \int_0^{\ln 2} (e^u - e^{-u}) du \\ &= \ln 2 f(2) - 2 [e^u + e^{-u}]_0^{\ln 2} = 2 \ln 2 (e^{\ln 2} - e^{-\ln 2}) - 2(e^{\ln 2} + e^{-\ln 2} - 2) \\ &= 2 \ln 4 \left(2 - \frac{1}{2}\right) - 2 \left(2 + \frac{1}{2} - 2\right) = 3 \ln 2 - 1. \end{aligned}$$